

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2023-837

23.11.2023

KNIF Trygghet Forsikring AS

Yrkesskade/yrkessykdom - Yrkesskadeforsikringsloven (YFL)

Covid-19 – arbeidsveileder butikk – miljø med særskilt smittefare – yfl. § 11 første ledd bokstav b, jf. yrkessykdomsforskriften § 1, bokstav H, nr. 2, bokstav I).

Forsikrede jobbet som arbeidsveileder, da hun fikk påvist covid-19 i februar 2022. Butikken forsikrede jobbet i, var i et midlertidig lokale på grunn av oppussing. Forsikrede jobbet sammen med en annen som fikk påvist covid-19 kvelden før forsikrede testet positivt. Forsikrede fikk påvist hjerteposebetennelse 6.3.22. Forsikrede fremmet krav om yrkesskadeerstatning. Foretaket avslo kravet og spørsmålet i saken var om forsikredes arbeid som arbeidsveileder kunne anses som "yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare". Etter en konkret vurdering bemerket nemnda at smitterisikoen på forsikredes arbeidsplass ikke var særlig høy sammenlignet med befolkningen for øvrig, og at vilkårene for å få godkjent sykdommen som yrkessykdom dermed ikke var oppfylt. Foretaket ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede fikk påvist covid-19 smitte i februar 2022.

I melding om yrkessykdom til Nav 24.6.22, utfylt av forsikredes arbeidsgiver, ble det opplyst at forsikrede fikk påvist hjerteposebetennelse 6.3.22, og at påvirkning som fremkalte sykdommen var "*Korona – covid-19 – smittet på arbeidsplassen*" i perioden 18.–21.2.22. Videre ble det opplyst:

Arbeidstaker har jobbet sammen med flere andre - totalt tre stk. i en periode over 3 til 4 dager, hvor tre andre har fått påvist positiv covid-19, før arb. taker fikk symptomer og testet positivt.

Kopi av melding om yrkesskade ble sendt til foretaket 3.2.23.

Foretaket henvendte seg til arbeidsgiver i e-post av 10.2.23:

Vi trenger noe mer informasjon angående omstendighetene rundt antatt smittedato og ber om at dere besvarer følgende spørsmål:

- Var det et større smitteutbrudd/særskilt smittefare på arbeidsplassen i perioden rundt 18.02.22?
- Hadde den ansatte mulighet til å holde avstand fra andre mennesker på jobb?
- Hvor stor er butikken og omtrent hvor mange er innom i løpet av en dag?

Hvis dere har annen informasjon dere tenker kan være relevant, ber vi om at dette også opplyses om.

Arbeidsgiver besvarte henvendelsen i e-post av 13.2.23:

Nei, det var ikke vesentlig større fare akkurat da, men det var jo en tid med vesentlig smitte generelt. Akkurat i denne perioden var det tre arbeidstakere i den samme avdelingen som fikk påvist covidsmitte, da eks. (forsikrede).

Det var ikke mulig å holde enormt stor avstand til andre, dvs. de forholdt seg til gjeldende retningslinjer, i form av ordinær avstand, munnbind og håndsprit.

I denne perioden var butikken i et midl. lokale, da vi holdt på med oppussing i de eksisterende lokalene. Tipper at selve butikklokalet den gang var ca. 50, i tillegg var vi i gang med innredning av lager, på ca. 70 Her jobbet (forsikrede) sammen med en annen som fikk påvist positiv smitte kvelden før (forsikrede) også fikk påvist positiv smitte. Det var kun de to som jobbet på lageret den dagen.

Ikke noe spesielt annet å tillegge, med unntak av hun udiskutabelt er i vesentlig dårligere form og helse etter gjennomgått Covid infeksjon. Hun er i utgangspunktet en veldig! arbeidsom og rask dame, så det har virkelig tappet henne og har påført henne en vesentlig reduksjon av helsen.

Foretaket avsto krav om erstatning i brev av 27.2.23. Forsikrede påklaget avslaget i e-post av 1.3.23 og foretaket fastholdt avslaget i brev av 9.3.23. Ytterligere klage ble fremsatt til foretaket. Foretaket fastholdt avslag i e-post av 10.3.23.

Forsikrede har i det vesentlige anført at hun ble smittet av covid-19 på jobb i februar 2022, og at arbeidsgiver har vedkjent seg dette. Forsikrede jobber som arbeidsveileder, hvor de har arbeidsstasjoner for mennesker som har vært utenfor arbeidslivet av forskjellige grunner. Opplysningene om at forsikrede jobbet på et 70 kvm stort lager stemmer ikke. Butikken hvor hun jobbet var under oppussing og lokalet som ble brukt til lager og butikk var knapt 30-40 kvm. Dette ble brukt som butikk, mottak og lager, så det å holde avstand til deltagere var nærmest umulig. I dette lokalet sorterte, mottok og priset de varer, og ekspederte kunder, så det var trangt om plassen. En av forsikredes deltagere smittet henne, og to av forsikredes kollegaer ble smittet i samme periode. Forsikrede fikk hjerteposebetennelse/perikarditt og har nå hatt 9 tilbakeslag, hvorpå syv innleggelser på sykehus. Hun er fortsatt under behandling på sykehus. Forsikrede går nå over på AAP og ønsker å få dekket tap av lønn i denne perioden. Hun jobber 50 % av 100 % stilling. Hun tar medisiner hver dag i håp om å få bukt med perikarditten. Angående stor smitte i den aktuelle byen, så angår det ikke forsikrede som ikke bor der. Forsikrede synes det burde være en selvfølge å få dette godkjent.

Forsikringsforetaket har i det vesentlige anført at det ikke foreligger en yrkessykdom etter yrkesskade- eller smittefare, da hun fikk påvist covid-smitte i februar 2022. Det var ikke en vesentlig større fare for å bli smittet med covid-19 på den aktuelle arbeidsplassen enn ellers i samfunnet februar 2022. Det var tre andre personer på samme avdeling som også fikk påvist covid-smitte. Arbeidsgiver har informert om at forsikrede arbeidet på et 79 kvm stort lager sammen med en annen som fikk påvist smitte kvelden før forsikrede selv testet positivt, og at det kun var de to som arbeidet på lageret den aktuelle dagen. Arbeidsgiver har videre poengtert at det i februar 2022 var en tid med vesentlig smitte generelt i samfunnet. I arbeidet som arbeidsveileder vil det være en viss grad av samhandling med andre personer. Samhandlingen, i form av veiledning av deltagere, vil likevel kunne avgrenses og avstand opprettholdes. Arbeidsgiver har opplyst at det ikke var mulighet til å holde enormt stor avstand til andre, men at de ansatte/deltakerne likevel forholdt seg til gjeldende retningslinjer på tidspunktet, i form av å holde ordinær avstand, bruk av munnbind og håndsprit. Forsikredes muligheter til avgrensning/avstandskontroll på arbeidsplassen skiller seg fra mulighetene ved de opplistede arbeidsplassene etter yrkessykdomsforskriften. Felles for disse opplistede arbeidsplassene er en større grad av nødvendig og/eller uunngåelig kontakt med personer i en sårbar/trengende situasjon. Da inngangsvilkåret etter yrkessykdomsforskriften ikke er oppfylt, er det uten betydning hvorvidt vilkåret om "covid-19 med alvorlige komplikasjoner" anses oppfylt.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Spørsmålet er om forsikredes arbeid som arbeidsveileder kan anses som *"yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare"*, jf. yrkessykdomsforskriften § 1, bokstav H, nr. 2.

Ifølge yrkesskedeforsikringsloven (yfl.) § 11 første ledd bokstav b, skal yrkesskedeforsikringen dekke skade og sykdom som i medhold av folketrygdloven (ftrl.) § 13-4 er likestilt med yrkesskade. Etter denne bestemmelsen skal visse sykdommer som skyldes påvirkning i arbeid likestilles med yrkesskade dersom de er tatt med i forskrift fastsatt av departementet.

Av yrkessykdomsforskriften (FOR-1997-03-11-220) § 1, bokstav H), pkt. 2, bokstav I), fremgår at "covid-19 med alvorlige komplikasjoner" skal likestilles med yrkesskade, dersom sykdommen skyldes smitte "under arbeid på lege- eller tannlegekontor, sosialkontor, i medisinske institusjoner, sosiale institusjoner og utekontakter, barneheim, aldersheim o.l. eller ved annen yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare".

Det er forsikrede som må sannsynliggjøre at det foreligger en sykdom som er omfattet av yrkessykdomsforskriften, jf. Rt-2012-1864 avsnitt 33. Har forsikrede sannsynliggjort en slik sykdom, er det en presumpsjon for at sykdommen er forårsaket av i arbeid på arbeidsstedet i arbeidstiden, dersom forsikringsgiveren ikke kan bevise at dette åpenbart ikke er tilfellet, jf. yfl. § 11 annet ledd.

For å få godkjent sykdommen som yrkessykdom, er det etter dette ikke tilstrekkelig at forsikrede har blitt smittet av covid-19. Forsikrede må i tillegg sannsynliggjøre at vedkommende har blitt smittet av covid-19, under yrkesutøvelse der virksomheten er omfattet av forskriftens § 1, bokstav H nr. 2, samt at forsikrede har fått "alvorlige komplikasjoner".

Foretaket har ikke bestridt at forsikrede ble smittet av covid-19 i sitt arbeid som arbeidsveileder, men har anført at smitten ikke skjedde under yrkesutøvelse der virksomheten er omfattet av forskriftens § 1, bokstav H nr. 2, og at det derfor ikke foreligger en yrkessykdom i henhold til yrkessykdomsforskriften § 1 bokstav H nr. 2 bokstav I).

Spørsmålet om kravet til "alvorlige komplikasjoner" er oppfylt, samt om det er årsakssammenheng mellom yrkessykdommen og forsikredes helseplager og økonomiske tap, er ikke behandlet av foretaket. På bakgrunn av at Finansklagenemndas saksbehandling er etterfølgende, vil ikke disse spørsmålene behandles av nemnda.

Nemnda kan ikke se at stillingen som arbeidsveileder er omfattet av de virksomhetene som er spesifikt angitt i yrkessykdomsforskriften § 1 bokstav H nr. 2. I det følgende ser nemnda på spørsmålet om forsikredes arbeid som arbeidsveileder, kan anses som "yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare", jf. yrkessykdomsforskriften § 1 bokstav H nr. 2.

I Navs rundskriv (R13-04-FOR) er det gitt følgende kommentarer i tilknytning til yrkessykdomsforskriften § 1, bokstav H:

Bestemmelsen stiller krav til hvilke arbeidsforhold og arbeidssituasjoner smitten må ha være påført under. I bestemmelsens første ledd er det gitt en opplisting av spesielt smittefarlige miljøer, for eksempel medisinske institusjoner, sosiale institusjoner og utekontakter. Opplistingen av eksempler er imidlertid ikke uttømmende fordi også «annen yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare» kan gi grunnlag for å godkjenne smitteoverført sykdom. Eksempler på arbeidsforhold med særskilt smittefare er fengselsmiljø, ambulansetransport og miljøer hvor politietaten gjør innsatser. Det er viktig å påpeke at det ikke er yrkesgruppen, men arbeidsforholdene/situasjonen som må være grunnlaget for vurderingen.

Fordi bestemmelsen ikke er uttømmende, kan det noen ganger være vanskelig fastslå hvilke arbeidssituasjoner som er innenfor bestemmelsen.

Ordlyden "særskilt" taler for at det må dreie seg om en større risiko som man er usatt for i arbeidet enn i befolkningen for øvrig. Ved tolkningen og anvendelsen av dette vilkåret vil det generelt være naturlig å se hen til de arbeidsmiljøene som spesifikt er listet opp i bokstav H nr.2. Dette er arbeidsplasser der arbeidstaker har en større risiko enn normalt for å bli smittet av forskjellige sykdommer. Ved slike arbeidsplasser vil det ofte være beboere, pasienter o.l. som er smittet, og antall smittede kan være prosentvis høyere enn i resten av befolkningen.

NAV må derfor foreta en konkret vurdering av det aktuelle arbeidsforhold. Praksis fra domstolene og Trygderetten vil være retningsgivende for vurderingen.

(...)

Disse avklaringer fra rettspraksis og trygderettspraksis viser at bestemmelsen ikke er ment å omfatte enhver risiko for smitte som den enkelte kan bli utsatt for i arbeidet, men at arbeidet må innebære en forhøyet risiko sammenlignet med befolkningen generelt.

Videre fremgår i rundskrivets kommentar til "Særskilt om Covid-19 med alvorlige komplikasjoner":

(...) Ved behandling av søknader om godkjenning av covid-19 med alvorlige komplikasjoner som yrkessykdom, må det foretas en konkret vurdering av om arbeidstakeren har arbeidet i et miljø med særskilt sykdoms- eller smittefare. Momenter i denne vurderingen vil blant annet være smitterisiko sammenlignet med øvrig del av befolkningen, mulighet for bruk av smittevernutstyr, mulighet til avstandskontroll og mulighet til å avgrense interaksjoner med andre mennesker. Vurderingstema vil ofte være i hvor stor grad det aktuelle arbeidet i arbeidsforholdet har måtte avvike fra de generelle retningslinjene for pandemien som myndighetene har gitt.

I brev fra Arbeids- og sosialdepartementet til Arbeids- og velferdsdirektoratet 16.9.20 med tittelen "Godkjenning av yrkesskade og yrkessykdom i folketrygden", fremgår:

(...) For de konkrete arbeidsmiljøene som bokstav H nr 2 lister opp, presumeres særskilt sykdoms- eller smittefare. Bokstav I vil dermed i hovedsak omfatte ansatte i helse- og omsorgsrelatert virksomhet. Dette personellet er den naturlige målgruppen (...)

Tillegget om miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare ble tatt inn i dagjeldende forskrift i 1988 for å inkludere andre yrkesgrupper eller ansatte i helse og omsorgsykker, som gjennom sitt arbeid kan komme i nær kontakt med personer som har HIV/AIDS – for eksempel fengselsbetjenter, politifolk, men også ambulansetjenesten (...) Et overordnet formål med formuleringen som ble valgt, var å sikre at bare den som i sitt arbeid har større risiko for å bli smittet enn befolkningen ellers, omfattes av § 1 bokstav H nr 2. Hvilke arbeidsoppgaver vedkommende har, synes å ha vært mer underordnet. Et forslag i høringsrunden, om at alle som ble smittet i sitt arbeid skulle være omfattet, førte ikke frem (...)

Gjennom formuleringen "eller ved annen yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare", utelukkes ikke at andre yrkesgrupper enn dem som konkret listes opp, kan omfattes. I så måte er det avgjørende om smitten anses påført der virksomheten skjer i miljøer med "særskilt sykdoms- eller smittefare". Bestemmelsen i bokstav H nr. 2 har stått uendret siden 1988, og innholdet må langt på vei anses klarlagt, særlig i lys av Høyesteretts dom inntatt i Rt-2009-1485. Ved fastlegging av dette alternativets rekkevidde, er utgangspunktet dels at det er tilsiktet at ikke alle smittsomme sykdommer skal omfattes av forskriften, dels at oppstillingen av konkrete arbeidsmiljøer med presumert smittefare, viser at hovedmålgruppen er ansatte i helse- og omsorgsykker. Begrepet "særskilt" innebærer at bare de som jobber i miljøer der det er større fare for smitte enn for befolkningen ellers, er omfattet. Det vil også si at jo større den generelle smittefaren er i befolkningen ellers, desto større må smittefaren i det aktuelle miljøet være.

Formåls- og systembetraktninger tilsier dermed at alternativet med miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare beskriver en snever unntaksregel. Kravet er at smitten må skyldes "yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare", ikke bare innbefatter arbeidsmiljø, men også geografiske områder med særskilt sykdoms- eller smittefare, jf. Rt-2009-1485. Vi tilføyer for fullstendighetens skyld at den som fremmet et krav har bevisbyrden (tvilsrisikoen) og bevisføringsplikten. Beviskravets styrke er overvektsprinsippet.

Oppsummert tilsier altså kommentarene til bestemmelsen at det må foretas en konkret vurdering av om arbeidstakeren har arbeidet i et miljø, der det er større fare for smitte enn for den øvrige delen av befolkningen, og at man kan ikke uten videre se på hele yrkesgrupper som sådan. Ved

vurderingen av om det foreligger en slik forhøyet risiko vises det til momentene som angitt ovenfor. Videre fremkommer at bestemmelsen er ment å skulle være en "snever unntaksregel".

I LF-2011-93410 uttalte riktignok lagmannsretten at uttrykket "særskilt" må forstås "slik at det oppstilles et vilkår om at smitterisikoen må være klart høyere for vedkommende yrkesgruppe enn den generelle smitterisikoen for befolkningen ellers". I lys av de øvrige rettskildene kan ikke nemnda se at denne formuleringen tilsier at man må se på hele yrkesgruppen som en helhet, men at det må gjøres en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle.

Dette støttes også av Høyesteretts vurderinger i Rt-2009-1485, der Høyesterett konkluderte med at smitte pådratt i geografiske områder med særskilt sykdoms- eller smittefare var omfattet av aktuelle bestemmelse i forskriften. Det vises i den forbindelse til dommens avsnitt 33, der følgende er uttalt:

Sitatet viser at et overordnet formål med den formulering som ble valgt, var å sikre at bare personer som i sitt arbeid har større risiko for å bli smittet enn befolkningen ellers, omfattes av § 1 bokstav H nr. 2.

Selv om bokstav "I) covid-19 med alvorlige komplikasjoner" først ble tilføyd ved endring 7.4.20, hører den inn under § 1 bokstav H, slik at Høyesteretts forståelse også vil være gjeldende for sykdom etter bokstav I.

At det må gjøres en konkret vurdering av smittesituasjonen på aktuelle tidspunkt, støttes også av at smittesituasjonen i de forskjellige deler av landet varierte kraftig gjennom pandemien. Mens enkelte områder hadde vedvarende høyt smittetrykk, var det andre deler av landet der det gjennom hele pandemien var lite eller ingen smitte, mens det i andre deler var periodevis høyt trykk. Generelle vurderinger av enkelte yrkesgrupper, utover de som er positivt oppregnet i forskriften, vil i så tilfelle ikke være i samsvar med bestemmelsens formål.

Ved vurderingen av om forsikredes jobb som arbeidsveileder, kan anses som "yrkesutøvelse der virksomheten skjer i miljøer med særskilt sykdoms- eller smittefare", skal det etter dette gjøres en konkret vurdering av hvordan smittesituasjonen var på arbeidsplassen, og da sammenlignet med den øvrige delen av befolkningen i det aktuelle tidsrommet da hun ble smittet.

Hvordan den konkrete vurderingen skal gjøres er lite belyst og reiser en del spørsmål, blant annet om den nærmere avgrensningen av "befolkningen ellers". Skal man f.eks. se hen til den generelle smitterisikoen i den aktuelle kommunen, bydelen eller på landsbasis. Som vist ovenfor var det store variasjoner i smittesituasjonen i de ulike delene av landet gjennom pandemien. Videre er det usikkert hvilket tidsperspektiv som skal legges til grunn for sammenligningen, da smittetrykket periodevis var høyere i ulike deler av landet. I tillegg kommer at inkubasjonstiden for covid-19 varierer og at tidspunktet for når man ble testet kunne være tilfeldig. En nærmere avklaring av disse spørsmålene vil etter nemndas syn uansett ikke være avgjørende for utfallet i aktuelle sak, se nedenfor.

Forsikrede har anført at hun ble smittet av en av deltaker, og at to andre kollegaer også ble smittet i samme tidsrom. I skademeldingen fra arbeidsgiver er det opplyst at hun ble smittet i perioden 18.- 21.2.22. På foretakets spørsmål om det var et større smitteutbrudd/særskilt smittefare på arbeidsplassen i perioden rundt 18.2.22, opplyste arbeidsgiver: "Nei, det var ikke vesentlig større fare akkurat da, men det var jo en tid med vesentlig smitte generelt. Akkurat i denne perioden var det tre arbeidstakere i den samme avdelingen som fikk påvist covidsmitte (...)". Dette tilsier etter nemndas syn at smittetrykket på arbeidsplassen isolert sett, ikke var spesielt stort da forsikrede fikk påvist covid-19 smitte.

Nemnda kan heller ikke se at smitterisikoen på arbeidsplassen var særlig høy, sammenlignet med befolkningen for øvrig. I e-posten fra arbeidsgiver, fremgår at det var "en tid med vesentlig smitte

generelt", uten at dette er nærmere presisert. Tall fra Folkehelseinstituttet viser imidlertid at antall smittede på landsbasis var på sitt høyeste i februar 2022 i løpet av hele pandemien, og smittetallene i den aktuelle byen var på sitt nest høyeste i løpet av pandemien. De høye smittetallene viser at risikoen for smitte var særlig stor i befolkningen generelt, både på landsbasis og i den aktuelle byen i februar 2022, noe som tilsier at det skal mer til for å oppfylle kravet om "særskilt sykdoms- og smittefare".

Selv om smitterisikoen i februar 2022 var høy, besluttet regjeringen at covid-19-epidemien fra og med 12.2.22 ikke lenger skulle defineres som et "alvorlig utbrudd av allmenfarlig smittsom sykdom" etter smittevernloven, og opphevet alle forskriftsfestede tiltak mot covid-19, inkludert krav om munnbind, en meter avstand og plikt til isolasjon ved sykdom, jf. pressemelding fra regjeringen 12.2.22. I pressemeldingen fremgår også at smittetallene var forventet å øke i tiden fremover.

Når det gjelder forsikredes anførsel om at det var nærmest umulig å holde avstand til deltakerne, da lokalet som ble brukt til lager og butikk var knapt 30-40 kvm, så var det altså ikke et krav om holde avstand på dette tidspunktet. Det var heller ikke påbudt å bruke munnbind, selv om dette fortsatt ble benyttet da forsikrede ble smittet, jf. e-post fra forsikrede til foretaket 9.3.23 og opplysninger fra arbeidsgiver. Nemnda forstår informasjonen fra myndighetene slik at opphevingen av tiltakene mot covid-19 ville føre til en generell økning av smitterisikoen. På denne bakgrunn kan ikke nemnda se at eventuelle begrensninger i muligheten for avstandskontroll tilsier at forsikrede arbeidet i et miljø med større risiko for å bli smittet, enn den øvrige delen av befolkningen. Etter nemndas syn må uansett forsikredes muligheter for avstandskontroll ha vært langt større enn for ansatte i helse- og omsorgsykker, som er hovedmålgruppen for forskriften § 1 bokstav H nr. 2, og som det i tråd med rundskrivet og brev fra Arbeids- og sosialdepartementet ellers ville ha vært naturlig å se hen, jf. ovenfor.

Etter dette kan ikke nemnda se at forsikrede arbeidet i et miljø med "særskilt sykdoms- eller smittefare", jf. yrkessykdomsforskriften § 1 bokstav H nr. 2. Vilklårene for yrkessykdom etter yfl. § 11 første ledd bokstav b, jf. folketrygdloven § 13-4, er følgelig ikke oppfylt.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Malling (leder), Tonje Giertsen (bransjerepresentant), Jon Einar Martinsen (bransjerepresentant), Paal Bjønness (forbrukerrepresentant) og Borgar Sandvik (forbrukerrepresentant).